

TAAJAMAVILJELY

23.3.2019

Viljelytermejä

1. kaupunkiviljely tarkoittaa ruoan kasvattamista kaupungeissa. Sitä on mahdollista harjoittaa piholla, parvekkeilla, sisätiloissa ja katoilla.
2. sissiviljely. Kansalaistotelemattomuuden puolelle menevää osaa kaupunkiviljelystä kutsutaan sissiviljeljeksi.
3. taajamaviljelyllä tarkoitetaan taajamissa harrastettavaa kaupunkiviljelystä
4. = lavakaulusviljely, laatikkoviljely

Tarvikkeet ja kasvulavan perustaminen

Myymlöiden valmiit lavakaulukset koko esim. 80x120x20 cm, yksi – kolme päällekkäin. Lisäksi eri firmoilla on joskus tarjouksia käytetyistä lavakauluksista. On myös mahdollista tehdä itse viljelylaatikko, johon tarvitaan lautaa, kolmiorimaa/2-nelonen, ruuveja. Ohjeita löytyy netistä hakusanalla ”viljelylaatikon tekeminen”. Lavakaulukset/laatikot voi maalata halutessaan ulkopuolelta.

Kasvupaikan tulee olla aurinkoinen, voi olla nurmikko tai peltomaa. Pohjalle laitetaan useampi kerros sanomalehtiä, keskusmatto kaksinkerroin ym. Multana käytetään rikkakasvitonta esim. kompostimultaa ja/tai valmista säkkimultaa sekoitettuna. Mullan syvyys riippuu kasvatettavista kasveista.

Esimerkkejä kasvulavoista

1. Yhden lavan korkuinen n. 20 cm
 - yrtit, salaattit, herne, retiisi, pavut, punajuuri, sipulit, pinaatit, varsiselleri, mansikka, kesäkurpitsa yksi/kaulus
2. kahden lavan korkuinen n. 40 cm
 - porkkana, palsternakka, mukulaselleri, kaalit, tuoksuherne, tomaatti, kurkku, valkosipuli
3. kolmen lavan korkuinen
 - helposti hoidettava korkeutensa takia n. 60 cm, kaikki kasvit käyvät

Kasveja laitetaan kauluksiin oman tarpeen ja mieltymyksen mukaan, isommat keskelle. Lavoihin voidaan laittaa hyöty- ja koristekasveja sekaisin. Kumppanuuskasvit = kasvit jotka viihtyvät yhdessä ja ehkäisevät tuhohyönteisiä. Esim.

Kumppanuuskasvit (kasvit hyötyvät toistensa seurasta)

Salaatin kumppanuuskasveja ovat pensaspapu, herne, kurkku, kaalit, nauris, purjo, retiisi, tomaatti, sipuli. Salaatin kanssa ei käy peruna, etikka, selleri, sipuli. Lisätietoja on mm. Hyötykasviyhdistyksen sivuilla.

Joitakin lajeja on hyvä esikasvattaa esim. chili, tomaatti, kesäkurpitsa, kurkku, uudenseelannin pinaatti, sellerit, kaalit, purjo, osa kesäkuskista. Esikasvatus aikaistaa satoa myös joillakin muilla lajeilla. Valmiita taimia voi myös ostaa.

Kylvö ja taimien istutus

Aikaisin keväällä voi kylvää porkkanan, palsternakan, lehtikaalit. Siementen kylvöväli, kylvöaika ja syvyys löytyvät siemenpussista. Myöhemmin keväällä hallojen mentyä kylvetään muut ja istutetaan esikasvatetut taimet. Ainakin herneet, pavut ja sipulit tulee liottaa ennen kylvöä/istutusta.

Esikasvatetut taimet tulee karaista (niitä käytetään viileässä paikassa viikon ajan päivittäin) ennen lopulliseen paikkaan istuttamista.

Valmiin lavakauluksen päälle on hyvä laittaa aluksi harsoja suojaamaan kylmältä ja tuholaisilta.

Lavakaulus kasvuston hoito

Kasvumulta kastellaan perustettaessa ja myöhemmin tarpeen mukaan.

Istutettaessa laitetaan lisälantaa kurpitsoille, tomaatille ja kurkuille sekä sipulille tuhkaa. Heinä-elokuun vaihteessa annetaan edellä mainituille lisälannoitetta (yleislannoitetta). Myös luonnonmukaisia lannoitteita kuten nokkosvettä ja rohtoraunioyrttivettä voidaan käyttää pitkin kasvukautta. Mahdolliset rikkaruohot kitketään niiden ollessa pieniä.

Juurikasveja harvennetaan, kun taimet ovat noin viisi senttisiä. Isompia harvennustaimia voi käyttää salaa-teissa samoin myös porkkanan ja punajuuren naatteja.

Muita kasvatustasioita ja alustoja

Hyötykasveja voidaan laittaa myös erikokoisiin kukkaruukkuihin, sankkoihin, säkkeihin, koreihin, kottikäryihin, ämpäreihin, vanhoihin pyykkikoreihin, ”ikean” ostoskasseihin ym, ym, ym.

Hyvä on suosia sekaviljelyä, jossa samassa astiassa on erikorkuisia kukkia ja hyötykasveja. Vain taivas ja mielikuvitus ovat rajana.

Esim. perunoita voi alkaa viljellä isossa muovipussissa 3 perunaa/pussi maaliskuussa ja uudet perunat ovat käytettävissä juhannuksena. Perunaa voi myös esikasvattaa maitopurkissa ja istutus ulos hallojen mentyä.

Sadonkorjuu

Satoa korjataan pitkin kesää ja käytetään tuoreeltaan ruuaksi. Ei kun nauttimaan!

Lisätietoja

Kaupunkiviljelystä, perunoiden pussikasvatuksesta ym. löytyy tietoa netistä mm.

<https://www.martat.fi/savo/kaupunkiviljelya-inkilanmaella/> . Puutarhapäivä kotipuutarhureille on Kuopion kansalaisopistolla la 23.3.2019 klo 9-. Siellä biologi Leena Luoto kertoo mm luonnonmukaisesta puutarhan hoidosta.

Ohjeen laatijat:

Pirjo Kyllönen, Päivi Ruuskanen ja Riitta Utriainen